

Слободяник О.В.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу технологій відкритого
навчального середовища
ІТЗН НАПН України

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ У НАВЧАННІ

У зв'язку з широким впровадженням у навчально-виховний процес інформаційно-комунікаційних технологій, особлива увага надається формуванню комунікативних навичок засобами Інтернету. Під час використання сучасних засобів комунікації в навчальному процесі, зокрема Інтернет-технологій, відбувається формування інформаційно-освітнього середовища, яке дає можливість реалізувати сучасні технології навчання на будь-якому етапі.

Впровадження в навчальний процес засобів інформаційно-комунікаційних технологій досліджується в працях В. Ю. Бикова, Р. С. Гуревича, М. І. Жалдака, М. Ю. Кадемії, О. С. Полат, Ю. С. Рамського, Ю. В. Горошко, М. С. Голованя, В. В. Дровозюк, Н. В. Морзе, І. М. Забари, І. Е. Захарова, О. В. Жильцова, Ю. О. Жука, Т. О. Олійника, Є. М. Смирнової, Т. І. Чепрасової та ін.

Використання Інтернет у повсякденному житті все більше впливає на свідомість сучасної людини. Користувачі різного віку знаходять тут різну інформацію, яка може як допомогти, так і змінити або ж і знищити певні морально-духовні цінності.

Як відомо, і дорослі і діти дедалі більше часу проводять в необмежених просторах Інтернету, зокрема в електронних соціальних мережах (ЕСМ). За даними дослідницького ресурсу eBizMBA [3], найбільшій популярності серед користувачів набули Facebook, YouTube, Twitter, LinkedIn, щомісячні показники яких на 1.03.2017 становили 1 млрд. 100 млн., 1 млрд., 310 млн., 255 млн. осіб відповідно. Найпопулярніша серед молоді соціальна мережа ВКонтакте посіла 10 місце з кількістю користувачів - 80 млн., серед яких переважає молодь віком від 12 до 25 років.

Стрімкий розвиток в галузі нових інформаційних технологій спонукає до використання можливостей ЕСМ в навчальному процесі, як педагогічного інструменту. Постає питання: яким чином обрати ЕСМ для навчального процесу і на якому етапі більш доцільно її використовувати. Існує певна залежність від соціальних мереж та Інтернету, хоча не всі готові це визнати, проте багато часу витрачається на чати, блоги і форуми з віртуальними друзями, он-лайн ігри і просто «бродіння» мережею Інтернет, кінцевим результатом якого стає «вбивання» часу. Інтеграція ЕСМ в навчальний процес є невід'ємним завданням кожного вчителя, який йде в ногу з сучасними вимогами до організації навчального процесу.

Щодо використання соціальної мережі ВКонтакте ми згадували раніше в публікаціях [5; 6] Проаналізуємо можливості використання інших ЕСМ у навчанні.

Наприклад, в **Edublog** і **Kidblog** існує можливість розміщення різноманітної інформації, анонсів, новин, ведення блогів і мікроблогів, які можна використовувати в педагогічному процесі. Ці ресурси створені спеціально для навчальних цілей, мають велику аудиторію, просту архітектуру. Блоги використовуються для демонстрації індивідуальної роботи учнів, тобто учні мають можливість розміщувати тексти, відео- аудіо файли, фото та інші зображення; проекти, при цьому матеріали перебувають в загальному доступі і кожен, хто їх переглядає має можливість залишити коментар. Адміністратором є особа, яка створила блог.

Edmodo це освітня спільнота, яка пропонує свої послуги, співпрацю, коучинг, інструменти для учителів. Створена вона у 2008 році, а в 2013 році включена до переліку найкращих додатків для учителів за версією PC Magazine [1]. Edmodo дає можливість учителям розміщувати матеріали не тільки із Пк, а й з мобільних пристроїв, це досить зручно, адже, ці пристрої завжди під рукою. Батьки постійно в курсі подій, що відбуваються

в школі, а учні мають можливість спілкуватися, дискутувати в онлайні з учнями та вчителями з усього світу. В 2013 році цей ресурс включено до переліку інноваційних освітніх інструментів. [2]

Найпоширенішою соціальною мережею станом на березень 2017 року є **Facebook** [3]. Ця ЕСМ є найбільш крупних соціальних мереж, в якій можна розміщувати особисту інформацію, публікувати анонси, об'яви, фото й відео – усе те, що використовуємо на заняттях. Для забезпечення зворотного зв'язку достатньо створити у Facebook групу для кожного класу, і в ній розміщувати завдання, робити об'яви та нагадувати учням про важливі події та інформацію щодо виконання завдань. Батьки мають можливість спостерігати за навчанням й за бажання контролювати все те, що відбувається у процесі шкільного навчання їхніх дітей. Група у Facebook дозволяє забезпечити для учнів простір, де вони зможуть ставити запитання та отримувати на них відповіді. Коли вони повернуться після школи додому і приступлять до виконання домашніх завдань, то зможуть поставити запитання, що їх цікавить, на стіні групи, на яке ви як учитель чи хтось з однокласників зможете дати відповідь. Оскільки учні часто обмінюються з однокласниками інформацією, діляться один з одним своїми запитаннями, ідеями та досвідом, отримують поради чи пояснення чогось незрозумілого, за допомогою групи можна значно розширити навчання, тобто розширити дискусію як у класі, так і поза ним. Група у Facebook також ідеально підходить для вчителів, які використовують таку форму активного навчання, як «перевернене навчання». Розміщуйте відео, фотографії, документи та інші матеріали на стіні таким чином, щоб учні змогли уважно з ними ознайомитися ще до занять або під час роботи над домашнім завданням. Звісно, можна знайти й інші можливості розміщення важливого для вас навчального контенту. Але, з урахуванням того, що багато старшокласників та їхні батьки вже встановили Facebook на своїх телефонах і планшетах, а значить, мають до нього постійний доступ, немає необхідності використовувати інші ресурси. З аналогічною схемою можна використовувати і **Twitter**. Серед вже згаданих можливостей Twitter дає можливість відслідковувати інформацію на певну тематику. Наприклад, підготовка проекту на певну тематику. Twitter у такому випадку може надати актуальну інформацію, ліквідуючи необхідність масштабного пошуку. Слідуючи експертним каналам Twitter у цій галузі чи навіть хештегам (#), що зорієнтовані на поточні проблеми, учні можуть більше дізнатися про те, що відбувається у світі. Twitter створений не тільки для читання, а і для відповідей. Учні за допомогою Twitter можуть розширити коло спілкування, створити групи за інтересами, або спілкуватися з вчителями, ставити їм запитання або залишати коментарі. Учні можуть написати про свої уроки чи враження від екскурсій, розмістити матеріал шкільного дослідження або залишити свою рецензію на фільми, книги чи аудіо записи чи виразити себе за допомогою фотографій чи відео.

Ще однією досить поширеною ЕСМ є **YouTube**, який надає можливості для «перевернутого навчання». Суть його полягає в ознайомленні з матеріалом ще до розгляду його в класі. Наприклад, учні можуть проглянути лекції та навчальні матеріали ще до того, як прийдуть у клас на заняття. Або створюють свій матеріал на певну тематику (презентація, відеоролик та ін..). YouTube має більше можливостей для відео зв'язку. Учні мають можливість бачити один одного, робити відеоогляди книги чи фільму, продемонструвати свою власну інтерпретацію сцени з художнього твору, створити соціальну рекламу чи розповісти про останні новини. Загальний доступ до таких матеріалів змушує учнів розвиватись, шукати творчі рішення, щоб подати свій матеріал в ідеальному вигляді і отримати позитивні коментарі.

Instagram – безкоштовний додаток для обміну фото і відеозаписами з елементами соціальної мережі, який дає можливість фотографувати, знімати відео і застосовувати до них фільтри та поширювати через свій сервіс або через інші ЕСМ. [4]. Цей додаток дає можливість розміщувати роботи учнів для спільного обговорення не лише в учнівському колективі. Instagram може ефектно представити роботу учня, залишаючи місце для характеристики його творчості чи цікавих подробиць про нього самого. Учні мають

можливість розміщувати фотографії того, що пов'язано з їх особистим життям чи екскурсіями, а також результати проектної діяльності тощо.

Приклади однієї з таких груп можна побачити в соціальній мережі «Вконтакті», перейшовши за посиланням: <https://vk.com/club129233664>. Крім того, ЕСМ можна використовувати, як середовище для обговорення організаційних питань будь якої проблематики; зберігання навчальних матеріалів (Google Docs або хмарний сервіс OneDrive); перегляд відеоматеріалів (YouTube); публікації матеріалів та корисних посилань з навчальних дисциплін. Наведені вище аргументи спонукають до використання ЕСМ під час роботи над навчальними проектами в загальноосвітньому навчальному закладі.

Для створення проекту «Грайливі кристали» учнями 7-го класу було використано соціальну мережу «Вконтакті», її обрали самі учні, так як дана ЕСМ користується великою популярністю серед молоді. Майже 96% учнів мають акаунти «Вконтакті» і мережа має багато можливостей, які можна використати в роботі над проектом: створення груп, чатів для обговорення, розміщення посилань на робочі матеріали та ін.. А для роботи з документами ми використовували сервіси Google Drive. Він дає можливість створювати та редагувати нові документи, таблиці і навіть презентації, які одночасно можуть редагувати декілька чоловік, які мають відкритий доступ до документів. Крім того, використовувалась ще Google форма для «мозкового штурму», тобто завантажувався файл із тематичними запитаннями, встановлювалися часові рамки і учні повинні були дати правильні відповіді, але для цього їм було необхідно звернутися до Інтернет-ресурсів для пошуку інформації. Серед них такі сайти: <https://uk.wikipedia.org/>; <http://cikavo.net/cikavi-fakti-pro-kristali/>;

<https://www.youtube.com/watch?v=684Jd9tlcGc> та ін.. На етапі реалізації проекту всі учасники отримують чіткі інструкції щодо вирощування кристалів в домашніх умовах, обговорення проводилося в режимі он-лайн (Skype) та в чаті ЕСМ. Фото-результати учні завантажували в групу проекту. Модератором (учень, призначений ще на організаційному етапі) всі фото-звіти було об'єднано в презентацію, яку продемонстрували на уроці.

Висновок. Оскільки учні вже використовують соціальні медіа поза школою, інтегруючи їх у заняття, ви допомагаєте їм отримувати більш якісну практику використання соціальних медіа та пропонуєте новий цікавий і захоплюючий поворот під час шкільних занять.

Список використаних джерел:

1. "Back to School: The Top Apps for Teach ldivm jh oPAskoyeoers". Fast Company. Aug 21, 2013
2. 32 Самые инновационные образовательные онлайн инструменты для использования в 2015 году. Електронний ресурс: <https://www.noodle.com/articles/32-innovative-online-tools-to-use-in-2015>
3. <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>
4. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Instagram>
5. Слободяник О.В. Елементи методики використання соціальних мереж під час самостійної роботи з фізики // Фізико-математична освіта: науковий журнал. Вип. 4(10)/Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, фізико-математичний факультет.- Ред кол.: О.В.Семеніхіна (гол. ред.) [та ін.]. Суми: [СумДПУ ім..А.С.Макаренка], 2016.- 164с.-С.131-135 Режим доступу: <http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>;
6. Слободяник О.В. Реалізація методу проектів засобами соціальних мереж // Інформаційні технології і засоби навчання.[Електронний ресурс].- Том 56 №6.- ПТЗН НАПН України. -2016.- С. 30-39 . Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/83/showToc>